

SLUŽBENO OBRAZLOŽENJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ za 2016. GODINU

1. OBRAZLOŽENJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ 2016.

ZA KNJIŽEVNI TEKST

Na ovogodišnji natječaj za tradicionalnu Nagradu „Grigor Vitez“ prijavljena su 92 knjižna naslova namijenjena djeci i mladima. To je dosada najveći broj kandidata za uglednu Nagradu koju dodjeljuje Savez društva Naša djeca Hrvatske. Ovaj rekord ukazuje na sve veću važnost te književne nagrade, ali govori i o porastu književne produkcije upućene djeci i mladima. Neobična je pritom činjenica da su najveći broj rečenih naslova objavili tzv. mali nakladnici. Razumijemo da se izdavačka djelatnost u cjelini nalazi u poteškoćama, ali valja konstatirati da tzv. veliki nakladnici nisu dovoljno uočili ni autorski potencijal za stvaranje dječje knjige niti potrebu tržišta za tim oblikom književnosti. Vjerujemo da i ovogodišnji rekord podsjeća da se dječjoj knjizi može i mora posvetiti još veća pažnja.

I ove godine uočava se da je dio hrvatskih ilustratora na visokoj umjetničkoj i profesionalnoj razini, svojom originalnošću i suvremenošću usporedivoj s najboljim ostvarenjima struke u svijetu. Među tekstovima, također, susrećemo vrijedna ostvarenja, ali ima i pokušaja podilaženja komercijalizaciji, kao i onih tekstova koji nastaju iz pogrešnog uvjerenja da je za djecu naprosto lakše pisati nego za odrasle.

Mora se pohvaliti urednički pristup velikom dijelu izdanja prispjelih na naš natječaj. Riječ je o izdanjima koja su u pravilu bolje lektorirana i revidirana nego što su to u prosjeku mnoga recentna izdanja knjiga „za odrasle“. Ta vrsta brige za dobar hrvatski književni jezik podcrtava vrijednost natječaja Nagrade „Grigor Vitez“.

Nakon pažljivog čitanja i razmatranja književnih djela u užu izbor za nagradu za književni tekst u obje kategorije Povjerenstvo je uvrstilo 11 naslova:

(abecednim redom autora):

Maja Brajko-Livaković: **Milijunaši** (Alfa d.d., Zagreb)

Ana Đokić: **Bao baobab i mala Kibibi** (Knjiga u centru, Zagreb)

Tihomir Horvat : **Mali ratnik** (Društvo hrvatskih književnika, Zagreb)

Igor Knižek: **Legenda o Hani i ratnicima Sedmog mora** (Sipar, Zagreb)

Nada Mihelčić: **Plavo staklo i Pričice i pjesmice iz daleke Afrike** (Semafora, Zagreb)

Sanja Pilić: **Pošalji mi poruku!** (Mozaik knjiga, Zagreb)

Branka Primorac: **Moj brat živi u kompjuteru** (Alfa, Zagreb)

Đurđica Stuhldreiter: **Gašpar i prijatelji** (Naklada Bošković, Split)

Silvija Šesto: **Sirup protiv mačjeg kašlja** (Semafora, Zagreb)

Aljoša Vuković: **...i nikad više (šibenski haiku za Zvonu i Iku)** (Naklada Panda, Zagreb)

- **Milijunaši**, Maja Brajko-Livaković (Alfa, Zagreb)

Roman „Milijunaši“ nastao je na tragu prethodnih djela ove autorice koja se u svojim romanima za mladež redovito bavi osvjetljavanjem suvremenih tema koje okupiraju današnje generacije. U romanu se oživljava vrlo aktualna tema odnosa bogatstva i siromaštva te se postavlja ključno pitanje – što je to što nas doista čini bogatima? Suprotstavljanjem stvarnosti dvaju tinejdžera, autorica pridobiva povjerenje mladih čitatelja, a ujedno im prenosi vrijednu životnu pouku da su istinske vrijednosti u ljudskome životu mnogo važnije od novca.

- **Bao Baobab i mala Kibibi**, Ana Đokić, ilustracija Dubravka Kolanović (Knjiga u centru, Zagreb)

Slikovnica „Bao baobab i mala Kibibi“ donosi inspirativnu, univerzalnu priču o smislu pravoga prijateljstva. Tekst je pisan kratkim rečenicama, jasno i pitko, a odlikuje se ritmičnošću koja se temelji na pripovjednim formulama tipičnima za usmeno pripovijedanje. Gradacija toplih boja i meke linije ilustracija čine ovu slikovnicu cjelovitim, zaokruženim i izuzetno vrijednim čitateljskim doživljajem.

- **Mali ratnik**, Tihomir Horvat (Društvo hrvatskih književnika, Zagreb).

„Mali ratnik“ višeslojno je djelo koje povijesnu temu Sigetske bitke vješto približava mladom, suvremenom čitatelju. U djelu se spaja nekoliko paralelnih radnji, život i jezik prošlosti i sadašnjosti, s posebnim naglaskom na promicanju univerzalnih ljudskih vrijednosti – humanosti, hrabrosti i junaštva – vrijednostima koje nadilaze prostor, vrijeme, dob ili spol. Riječ je o djelu koje je objavljeno kao nagrađeni rukopis na Natječaju Društva hrvatskih književnika.

- **Legenda o Hani i ratnicima Sedmog mora**, Igor Knižek (Sipar, Zagreb)

Igor Knižek jedan je od rijetkih hrvatskih pisaca koji stvara nove, umjetničke bajke u maniri tradicionalnih, usmenih bajki. Nakon niza izvrsnih i nagrađivanih priča, u „Legendi o Hani i ratnicima Sedmog mora“ Knižek stvara priču o neobičnoj protagonistici – slijepoj junakinji Hani. Riječ je o plemenitoj, humanoj priči koja slavi vječne ljudske vrijednosti – obiteljsku ljubav, požrtvornost i mudrost. Ujedno, riječ je o priči u kojoj Knižek dokazuje da je jezični i stilski majstor, čime stvara svojevrsnu odu jednom od najstarijih književnih žanrova.

- **Pričice i pjesmice iz daleke Afrike**, Nada Mihelčić (Semafora, Zagreb) i **Plavo staklo**, Nada Mihelčić (Semafora, Zagreb)

Nada Mihelčić autorica je koja je iza sebe ostavila pregršt romana i priča kojima je zadužila suvremenu hrvatsku književnost. Ovogodišnja komisija Nagrade „Grigor Vitez“ imala je čast i privilegiju čitati posljednja objavljena djela ove autorice za djecu i mlade. Njezina djela „Pustolovine Arna i Đidiija“ i „Zeleni pas“ donijela su joj Nagradu prethodnih godina, a roman za mlade „Edbin“ osvojio je regionalnu nagradu „Mali princ“ 2015. Pred komisijom su se ove godine našla dva posthumno objavljena djela – roman „Plavo staklo“ i zbirka priča „Pričice i pjesmice iz daleke Afrike“. Roman „Plavo staklo“, osim što se bavi univerzalnom temom obitelji, naravno, iz perspektive pronicljive autorice, donosi jedan izrazito važan novitet – naime, veći je dio romana pisan na čakavštini. Taj postupak zasigurno zaslužuje posebnu pohvalu, posebice kada uzmemo u obzir da je vrlo mali broj djela za djecu i mlade danas pisan na narječjima koja su, doista, bogatstvo hrvatskoga jezika. „Pričice i pjesmica iz daleke Afrike“ zbirka je animalističkih priča koje nas odvede u daleke krajeve svijeta, ali se istovremeno bave posve bliskim i svedremenskim temama odrastanja, odanosti, prijateljstva, ljubavi i obitelji. Riječ je o izuzetno šarmantnim, humorističnim, ali i vrlo poučnim i humanim pričama koje će zasigurno još dugo živjeti među mlađim naraštajima.

- **Pošalji mi poruku!**, Sanja Pilić (Mozaik knjiga, Zagreb)

U novome romanu spisateljica Sanja Pilić nastavlja promatrati suvremenu mladež i njihove preokupacije. Riječ je o slojevitom romanu u kojem se susrećemo s brojnim događajima i promišljanjima mladih koji, povratno, čitatelja potiču na promišljanje i zaključivanje i izvan glavne fabule romana.

Specifičnost ovoga romana, a mogli bismo zaključiti – i autoričina stila uopće – jest u tome da beskompromisno obrađuje tabu teme, ali je njezin fokus primarno na protagonistima koji su sasvim realni, obični i normalni. Usto, autorica čitatelju ne nameće karakterizaciju likova već dopušta njihovo postepeno otkrivanje. Riječ je o romanu koji vjerno preslikava svakodnevicu suvremenih mladih, čak i kada se susreću s težim životnim izazovima.

- ***Moj brat živi u kompjutoru***, Branka Primorac (Alfa, Zagreb)

Danas se među romanima za mladež rijetko može naići na knjigu koja se bavi znanstveno-fantastičnim temama, posebice iz perspektive koja je nužan pandan ovome žanru – humanizam. U knjizi „Moj brat živi u kompjutoru“ autorica vrlo vješto spaja ove teme; na platformi tehnološki naprednoga svijeta u dalekoj 2071. godini propitkuje uvriježene ljudske vrijednosti, položaj tehnologije spram čovjeka i ono što nas čini ljudima. Riječ je o izuzetno zanimljivom, pronicljivom štitu koje će suvremene čitatelje potaknuti na razmišljanje o tome što znači biti čovjek – danas i sutra.

- ***Gašpar i prijatelji***, Đurđica Stuhldreiter (Naklada Bošković, Split)

„Gašpar i prijatelji“ razigrana je priča u kojoj autorica oživljava niz zanimljivih i maštovitih likova, od jednog usamljenog dječaka i njegovih životinja – prijatelja, do jednoga posve neobičnoga vrtnoga patuljka. Fantastika u priči može se shvatiti i kao svojevrsni štit nagluhoga dječaka koji poput brojne djece, na razmeđu mašte i zbilje, traga za prijateljstvom. Riječ je o izuzetno toploj priči, prepunoj zanimljivih avantura, pisanoj pitkim jezikom koju će najmlađi čitatelji zasigurno zavoljeti.

- ***Sirup protiv mačjeg kašlja***, Silvija Šesto, ilustracije Vanda Čižmek (Semafora, Zagreb)

U slikovnici „Sirup protiv mačjeg kašlja“, spisateljica Silvija Šesto i ilustratorica Vanda Čižmek skladnom kombinacijom slike i teksta stvaraju pitku i šaljivu priču u kojoj se motivski poigravaju sa sintagmom „mačji kašalj“. U slikovnici se oko aktualne teme – dječjeg izbjegavanja kontrolnih ispita – gradi priča o prijateljstvu djevojčice i neobičnom mačku koji će joj pomoći u savladavanju straha od matematike, predmeta koji mnogima nije „mačji kašalj“.

- **... i nikad više (šibenski haiku za Zvonu i Iku)**, Aljoša Vuković (Naklada Panda, Zagreb)

Aljoša Vuković poznat je kao vrsni pjesnik kratkih formi. Zbirka pjesama „...i nikad više“ pravo je osvježenje i otkriće – riječ je o posve malenoj, jednostavnoj i neupadljivoj knjižici koja, jednom kad se otvori, podsjeća čitatelja na nekoliko važnih činjenica. Prva je ta da se u malim pakovanjima, kao što su trostihovi ove zbirke, mogu sakriti najljepše suštinske slike života. Druga je činjenica ta da je poezija danas itekako potrebna; proza će ponekad pokleknuti pred zadatkom koji poezija tako lako obavlja – ona sažimlje svijet, odriče se svega što je kontekstualno i pruža sasvim konkretni, dubinski, emotivan i snažan utisak svijeta. U konačnici, ova nas zbirka podsjeća da je jezik elastična, živa tvorevina – ljepota hrvatskoga jezika krije se u svim njegovim dijalektima, narječjima, živom jeziku kojim ljudi govore.

***

a) Nagrada „Grigor Vitez“ za književni tekst za djecu

Stručno Povjerenstvo je odlučilo da Nagradu „Grigor Vitez“ za književni tekst za djecu u 2016. godini dodijeli književnici Ani Đokić (ilustracije Dubravka Kolanović), Knjiga u centru, Zagreb.

Obrazloženje za Nagradu „Grigor Vitez“ za književni tekst za djecu – BAO BAOBAB I MALA KIBIBI (Ana Đokić, Knjiga u centru).

Ana Đokić u priči za slikovnicu „Bao baobab i mala Kibibi“ vještom naracijom odvodi najmlađe čitatelje u afrička prostranstva savane u kojem je veliko stablo baobab okruženo brojnim životinjama. Slonovi, lavovi, hijene, zmije i druge životinje uživaju u blagodatima velikog stabla.

Stablo je sretno jer ima puno prijatelja. Ali samo do prve opasnosti! Tada ga svi napuštaju, svi osim male majmunice Kibibi. Odnos baobabove veličine i malenkosti majmunice Kibibi se potpuno mijenja. Kibibi postaje velika i jaka, a stablo maleno i slabo.

Izraženom personifikacijom likova ova priča poprima filozofsku i univerzalnu dimenziju te podsjeća čitatelja, kako djecu tako i odrasle, na životne situacije u kojima se prepoznajemo u ulogama stabla Bao i male Kibibi. I uviđamo da se uloge tijekom života izmjenjuju ovisno o okolnostima. Ova priča tematizira važnost prijateljstva, zajedništva, potrebu da pomažemo i da nam drugi pomažu. Snaga malenkosti i slabost jakosti pokazuje da je sve podložno promjeni i da je pri tim mijenama važno slijediti put istinske brige i ljubavi za sve što nas okružuje.

Priču krasi sretan završetak u kojem se na poziv male Kibibi sve životinje vraćaju stablu želeći mu pomoći čime se dječji svijet hrani životnim optimizmom kojeg smo dužni njegovati i neprestano održavati za bolji i ljepši sadašnji trenutak, ali i sve što nas očekuje u budućnosti.

Jednostavnim narativnim stilom Ana Đokić omogućuje izravnu komunikaciju teksta s najmlađim čitateljima i razumijevanje teksta koji širi i ostavlja prostora za jednostavne, ali i višeslojne interpretacijske aktivnosti nakon čitanja priče.

Da djeca razumiju ovu priču, prepoznaju se u njoj i shvaćaju njezinu ljepotu i vrijednost potvrđuju misli osmogodišnjih dječaka i djevojčica koji su nakon čitanja priče napisali sljedeće:

- *Bao ima puno sreće s prijateljima. Kad bih bar ja imao tako puno prijatelja.*

A Kibibi? Ona je super prijateljica.

A i Bao je bio dobar. Sve ih je puštao da po njemu pužu, sjede, skakuću, odmaraju se... I nije se uopće žalio. (D.S.)

- *Kad sam slušao priču u onom dijelu kad je mala Kibibi pomogla Baobabu, osjećao sam pravo prijateljstvo. Tu ljubav između prijatelja. (N.S)*

- *Slikovnica je za mene jako dobra jer ja volim slikovnice koje imaju sretan završetak i zato jer pokazuje pravo prijateljstvo.*

- *Ova priča je probudila sreću u meni jer priča govori o ljubavi prijateljstva. Već dugo nisam pročitala tako lijepu priču. Bao baobab je bio u nevolji i mogao je nastradati, ali Kibibi je bila toliko dobra da je odlučila pomoći Baou. (M.F)*

- *Nakon čitanja ove priče osjećao sam se sretno. Naučio sam da nikad ne ostavljaš prijatelja u nevolji. Mala Kibibi je tražila svu pomoć samo da spasi prijatelja. Nije ona tu samo da bi skakala po granama nego da je tu i da Bao preživi. (N.B.)*

- *Ova priča mi se jako sviđela jer je osjećajna i lijepa jer govori o prijateljstvu. Ako dobro radiš dobrim ti se vraća. (A.H.)*

***

b) Nagrada „Grigor Vitez“ za književni tekst za mladež

Stručno Povjerenstvo je odlučilo da Nagradu „Grigor Vitez“ za književni tekst za mladež u 2016. godini dodijeli književnici Sanji Pilić za tekst u knjizi Pošalji mi poruku!, Mozaik knjiga, Zagreb.

Obrazloženje za nagradu „Grigor Vitez“ za književni tekst za mlade – POŠALJI MI PORUKU! (Sanja Pilić, Mozaik knjiga.)

Sanja Pilić je u svojem novom romanu za mlade „Pošalji mi poruku!“ uspjela uvjerljivo progovoriti iz perspektive trinaestogodišnje djevojčice Sofie o suvremenom životu urbane zagrebačke obitelji, o odnosima sa svojim vršnjacima i vlastitoj zaljubljenosti u vršnjaka iz razreda.

Sofia, učenica 7. razreda osnovne škole u svojim proljetnim dnevničkim zapisima širi lepezu likova s kojima dijeli svakodnevnicu. Posebnost ovog tinejdžerskog romana je što mnogi likovi izlaze iz okvira prosječnosti i pokazuju snagu odupiranja životnim stereotipima.

Prva u nizu takvih likova je medicinska sestra Matilda koja svojom vedrinom i posebnim razumijevanjem za mlade bolesnike posebno pomaže Sofiji tijekom njezine bolesti i boravka u bolnici. Sofijina baka Serena suprotstavlja se stereotipu mirne i usporene žene starije životne dobi ne razmišljajući o broju svojih godina i životnom umoru, već slaveći život takav kakav je. Baka Serena svakodnevno trči, često putuje, slobodno misli i govori o otvorenosti prema životu, njegovoj ljepoti i umješnosti dosezanja istinske kvalitete života. Kroz lik Sofijine sestre Eleonore doznajemo kakva sve pitanja i koje sve muke muče jake, i gotovo savršene osobe, i uviđamo kako savršenost ne podrazumijeva lakoću i bezbrižnost. Pridošlica u Sofijin razred, dječak Mat sin je bogate obitelji koja se u Zagreb vratila iz inozemstva. Međutim, njega ne određuje bogatstvo roditelja već pristojnost, šutljivost i velika tuga zbog smrtno bolesne majke. Mat tugu nosi duboko u sebi i ne progovara o njoj svojim vršnjacima.

Upravo tom šutnjom Sanja Pilić priču o gubitku majke u najosjetljivijoj dobi tinejdžera zaodijeva zaštitničkim velom ne iznoseći čitateljima sve patnje obitelji zbog gubitka majke. Mat se jedino istinski, ali vrlo šturo povjerava Sofiji prepoznajući u njoj osobu koja ga sluša i pokušava razumjeti. Osim u dnevničkim zapisima, Sofija svoje događaje, misli i osjećaje počinje bilježiti i video kamerom snimajući filmove iz svojeg okruženja. Ti video zapisi služe kao poruka koju šalje sama sebi, a kasnije i drugima. Upravo po tom poetičnom načinu prikaza vlastitog života, stvarajući osim tekstualnog i vlastiti vizualni dnevnik, Sofija izlazi iz okvira obične tinejdžerke.

Naša suvremenost duboko je obilježena jakim utjecajem tehnologije, posebno kod adolescenata, a utjecaj tehnologije često je negativno obilježen. Međutim, u ovom romanu tehnologija vrlo je pozitivno naznačena što je također posebnost ovog romana.

Ovaj roman, iako opterećen bremenom tužne tematike, želi i uspijeva biti ispričan s lakoćom uz nenametljivu projekciju pravih životnih vrijednosti koje se jednostavno primjećuju i istinski osjećaju bez puno mudrovanja. Pa ipak, autorica romana ne bježi od sitnih mudrovanja. Tijekom romana Sofija opravdava svoje ime iznoseći misli o životu koje zaslužuju da se na kraju ovog obrazloženju izdvoje i iskažu kao prilog svemu već napisanom:

- *Ljudi ne vole savršenstva. Ljudi potajno ne vole lijepe ljude, iako im se ulagaju.*
- *U svakom čovjeku postoji crna kutija za koju ne želi da je netko nađe.*
- *Osobe koje stalno prigovaraju nisu zanimljive.*
- *Ono što ti se neće, e baš to trebaš činiti.*
- *Neriješena utakmica nije rješenje u životu.*
- *Čudno je koliko se zbog tuđeg mišljenja, od svih onih koji nas uopće ne poznaju, možemo osjećati šugavo.*
- *Sve što se ne zalijeva, uvene.*
- *Divno je kad ti se netko povjeri. Osjećaš kao da si bolja osoba jer si izabrana da nešto saslušаш.*
- *Svatko od nas živi u priči čiji je i sam stvaratelj pa su razne priče i moguće.*
- *Život ide dalje. Ide dalje bez obzira na to jesmo li sretni, tužni, glupi, pametni, ružni. Ide dalje. Ne možeš ga zaustaviti. Poput pijeska je što klizi kroz prste.*

2. OBRAZLOŽENJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ 2016. ZA ILUSTRACIJU

Iako se već niz godina nakladnici, pisci, ilustratori, prevoditelji, i svi oni koji se bave knjigom, bore sa sve težim i težim stanjem u nakladništvu, a tom stanju se, nažalost, ne nazire kraj – tako u trgovačkim centrima možemo kupiti knjige već i za jednu kunu – ne možemo, a da ne osjetimo radost u srcu kad vidimo da su usprkos teškoj situaciji u ovoj godini na Natječaj za Nagradu „Grigor Vitez“ prijavljene 92 knjige iz produkcije 28 nakladnika.

Kad bismo mogli, svima bismo dali skupnu pohvalu nazvanu „Opstati kao nakladnik, usprkos...“, jer svjesni smo koliko je danas teško prodati knjigu, a od te prodaje žive svi koji knjige stvaraju, i ako ih mogu prodati, moći će stvarati nove knjige jer knjiga je nešto najljepše; ona je trag koji ostavljamo generacijama iza sebe, i kad više nikoga od nas koji danas stvaramo knjige neće biti, mi ćemo, zapravo, i dalje živjeti u svakom slovu, u svakom stihu, potezu kista ili olovke.

Od pristigle 92 knjige, veliki je broj slikovnica i ilustriranih knjiga. Slikovnica je prvo s čime se dijete susreće. Dijete prvo gleda slike dok mu odrasli čitaju tekst, a kasnije kad nauči čitati, dijete može samo i birati ono što ga zanima. Ako smo u ranom djetinjstvu utjecali da dijete zavoli knjigu, voljet će je zauvijek; zauvijek će odlaziti u knjižnicu i posuđivati knjige ili će ih kupovati u knjižarama i čitati prvo sebi, a onda jednog dana i svojoj djeci. I knjige će živjeti! Nažalost, kvalitetnu slikovnicu ili ilustriranu knjigu, naročito domaće produkcije, jako je skupo proizvesti. Ona je djelo najmanje dva autora: pisca i ilustratora, a taj segment institucije, koje bi trebale potpomagati nakladnike, a samim time pomagati autorima i ilustratorima i svima koji rade dječju knjigu često zaboravljaju. Mislimo da bi prilikom davanja kako potpora za izdavanje knjiga, tako i otkupa nadležne institucije trebale izdvajati znatno više sredstava i time potpomagati nakladnike koji se godinama bore s krizom, ali ipak stvaraju nove lijepe i kvalitetne knjige za djecu i mlade. Bez lijepih i kvalitetnih knjiga za djecu i mlade, nemaju smisla niti akcije poticanja čitanja od najmlađe dobi. Neadekvatnim poticanjem onih koji stvaraju kvalitetne knjige za djecu i mlade, stvara se prostor onima koji knjige ne rade zato jer ih vole, i kojima nije bitan sadržaj tih knjiga, već isključivo profit.

Dopuštanjem da nekvalitetne jeftine dječje knjige preplave tržište i svojom niskom cijenom zavedu kupce, „pojeftinjujemo“ cijelo naše društvo; ubijamo kvalitetne nakladnike, uzimamo kruh piscima i ilustratorima, gasimo domaće tiskare, a stvaramo likovno i književno neobrazovane buduće naraštaje jer će im prvi susret biti s tekstovima i ilustracijama upitnih vrijednosti.

Zato apeliramo na Ministarstvo kulture RH, Gradske urede za kulturu i sve institucije koje financiraju knjige da još više ulažu, naročito u domaću produkciju dječje knjige. Samo tako ćemo sljedeće godine imati još veći broj prijavljenih knjiga i slikovnica na jubilarni 50. Natječaj Nagrade „Grigor Vitez“, a Knjižnice grada Zagreba, koje su uvele besplatan upis za djecu od rođenja do petnaeste godine, puno malih sretnih čitatelja koji će iz knjižnica izlaziti s lijepim knjigama i odrastati u pametne i načitane odrasle osobe koje će zauvijek pamtiti onaj svoj prvi susret sa slikovnicom čarobnih ilustracija i prelijepog teksta.

Od prijavljenih ilustratora i knjiga na Natječaj za ilustraciju iz 2016. godine izdvojili smo 7 autora u užu izbor za Nagradu „Grigor Vitez“ za ilustraciju u obje kategorije:

Vanda Čižmek: ***Kumarov san*** (Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade, Zagreb) i ***Sirup protiv mačjeg kašlja*** (Semafora, Zagreb)

Ivana Guljašević: ***Zaljubljeni žabac, Bo-tuov Bubanj*** (Igubuka, Zagreb) i ***Alma dimnjačarka*** (Mala Zvona, Zagreb)

Marsela Hajdinjak: ***Slavuj*** (Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb)

Ana Kadoić: ***Petar i tramvaj, Što rade odrasli*** (Kašmir promet, Zagreb)

Željka Mezić: ***Što ću biti kad odrastem*** (Mozaik knjiga, Zagreb), ***Toplo švedsko more*** (Semafora, Zagreb) i ***Zagrljaj*** (Knjiga u centru, Zagreb)

Tomislav Torjanac: ***Ogledalce*** (Mozaik knjiga, Zagreb)

Pika Vončina: ***Mačke*** (Mala zvona, Zagreb) i ***Četiri godišnja doba*** (Mozaik knjiga, Zagreb)

Ivan Vitez: ***S indijanskim plemenom Kroatana 1. i 2. dio*** (Alfa, Zagreb)

- **VANDA ČIŽMEK**, „KUMAROV SAN“, Roberta Mlinareca u izdanju Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade, Zagreb i „SIRUP PROTIV MAČJEG KAŠLJA“, Silvije Šesto, u izdanju Naklade Semafora d.o.o., Zagreb.

Vandin crtež pravi je primjer „manje je više“. Njezini radovi posve su drugačiji od ostalih slikovnica i odskaču minimalizmom, odišu jednostavnošću geometrijskih oblika, plošnošću, reduciranošću boja i čistoćom uz poštivanje praznog prostora. U slikovnici „Sirup protiv mačjeg kašlja“ podloge su joj smirenih boja dok je glavni naglasak na crnom mačku.

U slikovnici „Kumarov san“ odabrala je crno-bijele ilustracije izraženih tekstura s kolorističkim naglaskom na detaljima. U njenom radu prepoznaje se grafičko školovanje. Vanda nema strah od praznog prostora i njezin crtež poštuje piščev prostor jer slikovnica je djelo dva autora u kojem svatko zaslužuje svoj prostor, savršeno spojen u lijepu vizualnu cjelinu.

- **IVANA GULJAŠEVIĆ**, „ZALJUBLJENI ŽABAC“ I „BO-TUOV BUBANJ“ (Igubuka, Zagreb) i „ALMA DIMNJAČARKA“ (Mozaik knjiga, Zagreb)

Ivana Guljašević svestrana je umjetnica, koja osim što crta, piše i animira zajedno sa svojim suprugom Brunom Kumanom vodi nakladničku kuću Igubuka i njih dvoje kao dvojac stvaraju predivne slikovnice. „ZALJUBLJENI ŽABAC“, jedna je prelijepa slikovnica u kojoj prevladavaju zeleno-plave boje, ilustracije su pastozne, vidljivih tekstura, a ono što je izrazito zanimljivo, neuobičajene su perspektive. „BO-TUOV BUBANJ“ posebna je slikovnica koja nam je odmah dočarala Afriku. Ivana se poigrala izrazitim kontrastima, koristeći crnu boju čime nam je predočila tamnu put urođenika u suprotnosti s toplim smeđim tonovima i žarkim bojama koje asociraju na afričku klimu. Jednako tako se dobro poigrala s noćnim scenama. „ALMA DIMNJAČARKA“ izuzetno lijepe ilustracije simpatičnog lika, djevojčice Alme, za koju neki tvrde da je princeza, a neki da je čudovište, a ona je jednostavno Alma dimnjačarka. Ova slikovnica je lijepo likovno grafički oblikovana, i Ivanina ilustracija je u skladu s tekstom. Ta izuzetno vizualno lijepa slikovnica zaslužuje svaku pohvalu.

- **ŽELJKA MEZIĆ**, „ŠTO ĆU BITI KAD ODRASTEM“, „TOPLO ŠVEDSKO MORE“, (Semafora, Zagreb) i „ZAGRLJAJ“ (Knjiga u centru, Zagreb).

Iza Željke Mezić je izuzetno plodna godina u kojoj je napravila četiri slikovnice. Među te četiri slikovnice drugačijim stilom ističe se jedna autorska slikovnica „ZAGRLJAJ“ u kojoj Željka na zanimljiv način kombinira crni linijski crtež, grafizam – sa koloristički bogatim akvarelnim plohamama, kao i ilustracije sivih ploha, u kombinaciji sa kolorističkim detaljima i grafizmom.

U ostale dvije slikovnice „TOPLO ŠVEDSKO MORE“ također kombinira specifični kolorit u kojem prevladavaju plave i nježne smeđe boje koje asociraju na karte svijeta i vremena kad su moreplovci otkrivali nove zemlje dok u slikovnici „ŠTO ĆU BITI KAD ODRASTEM“ ilustrirana zbirka dječjih pjesmica, u kojoj su bogatim koloritom i stihovima Borisa Nazanskokyja djeci predstavljena različita zanimanja, kao što su pomorac, balerina, cvjećarka, sportaš, pjevač, astronaut, istraživač ...

- **PIKA VONČINA**, „*MAČKE*“ (*Mala zvona, Zagreb*) i „*ČETIRI GODIŠNJA DOBA*“ (*Mozaik knjiga, Zagreb*)

Pika Vončina napravila je dvije lijepe slikovnice koje je sama napisala i oblikovala. Pika ima savršen osjećaj za odnos teksta i slike, pri čemu ručno piše svoje tekstove. „Četiri godišnja doba“ je slikovnica u kojoj se likovno jako lijepo poigrala elementima duge grive lava Mirislava i izuzetno lijepo napravila i ukomponirala tekst u ilustraciju s dugim šalom u priči „Gašparov šal“. Pika zaslužuje pohvalu jer uvijek povezuje tekst i ilustraciju u jednu cjelinu te pazi na najsitnije detalje koje djeca naročito vole, što daje osobitu kvalitetu njezinom radu.

- **IVAN VITEZ**, „*S INDIJANSKIM PLEMENOM KROATANA 1. i 2. DIO*“ (*Alfa, Zagreb*)

Ivan Vitez prisutan je u svijetu ilustracije šezdesetak godina. Uz njegove specifične ilustracije koje su krasile časopise „Smib“ i „Modru lastu“, brojne udžbenike i slikovnice odrastale su generacije djece, među kojima su danas i neki od poznatih ilustratora. Ivan Vitez u svojim ilustracijama koristi tri osnovna geometrijska oblika, kvadrat, krug i trokut, kombinirajući ih sa živim bojama, uporabom ornamenta, slobodnim crtežom više tehnika, poput flomastera, drvenih bojica, olovke, akvarela, tuša, pastela i kolaža. „S Indijanskim plemenom Kroatana 1. i 2. dio“ svježije je i inovativno djelo, u dvije knjige: Prvi dio: „Strijele koje lete do sunca“ i drugi dio: „Na krilima morskih valova“. Specifičnost te knjige je što se zapravo u uvezu nalaze dvije knjige. Ivan Vitez još je jednom s ovim inovativnim djelom pokazao svu raskoš svojeg bogatog dugogodišnjeg ilustratorskog opusa.

- **TOMISLAV TORJANAC**, „*OGLEDALCE*“, *Grigora Viteza (Mozaik knjiga, Zagreb)*.

Tomislav Torjanac, poznato ime među umjetnicima mlađe generacije ilustratora i svjetski afirmirani ilustrator napravio je još jedno izuzetno zanimljivo djelo koje krase izrazito zgodna ilustracija medvjeda koji drži pravo ogledalce. Upravo taj detalj će dijete privući da knjigu uzme u ruku i prvo pogleda svoj odraz u ogledalcu, a nakon toga zaviri u samu slikovnicu fantastičnih ilustracija, specifičnog stila i predivne priče velikog bezvremenskog Grigora Viteza o zecu koji je pronašao ogledalce na proplanku, vidio u njemu svoj odraz pa pomislio da je to njegova slika.

Ubrzo nastade svađa između njega, vjeverice, šojke kreštalice i medvjeda – jer svatko je od njih tvrdio da je slika njegova. Ova slikovnica osvojit će srca velikih i malih.

***

a) Nagrada „Grigor Vitez“ za ilustraciju za mlađu dob djece

Stručno Povjerenstvo je odlučilo da Nagradu „Grigor Vitez“ za ilustraciju za mlađu dob djece dodijeli ilustratorici Ani Kadoić za ilustracije u slikovnicama „Što rade odrasli“ i „Petar i tramvaj“, Kašmir promet, Zagreb.

Obrazloženje za nagradu „Grigor Vitez“ za ilustraciju za mlađu dob djece: Ana Kadoić za ilustracije u slikovnicama „Što rade odrasli“, i „Petar i tramvaj“, Kašmir prometu.

Obrazloženje Nagrade Ani Kadoić započet ćemo njenim citatom: „*Dobra slikovnica se obraća i djeci i odraslima, ona se ne može prerasti.*“

Upravo su takve slikovnice Ane Kadoić, svestrane umjetnice, koja se kao većina ilustratora okušala i u pisanju, pa je tako do sada napravila tri autorske slikovnice: „Kod bake“, „Zašto volim ići na spavanje“ i „Što rade odrasli“, a osim ilustracije, pisanja, instalacija bavi se i animiranim filmom.

U Ananim ilustracijama oduvijek je prisutan kolaž različitih tekstura, od tkanina, do paus papira, nasuprot nježnom, mekanom, praškastom i krhkom crtežu. S pojavom novih tehnologija, Ana je počela digitalno kolažirati i različite teksture, likove, dijelove ilustracija spajati u cjelinu putem računala.

Anina autorska slikovnica „Što rade odrasli“ vrlo je zanimljiva slikovnica koja na zabavan način obrađuje čestu temu slikovnica – svijet odraslih gledan kroz dječje oči, odnosno vječno dječje pitanje: je li bolje biti dijete ili odrasla osoba? Ana je, na sebi svojstven način, nježnim crtežom pastelnih boja i uporabom kolažiranja dijelova vlastitog crteža prikazala zbunjenost jedne djevojčice svijetom odraslih, u kojem su neke stvari koje rade odrasli jako zanimljive i zabavne, dok su druge dječjem svijetu potpuno nerazumljive.

Ilustracije za slikovnicu „Petar i tramvaj“ nastale su za vrijeme Aninog dvogodišnjeg studijskog boravka u Amsterdamu.

Inspirirana slikovitim i čarobnim Amsterdamom, njegovim kanalima, ulicama i uličicama koji se isprepliću, bajkovitim kućama, plovilima i biciklima dobila je ideju o slikovnici kroz koju će razrađivati dječje snalaženje u prometu i gradu, svojevrsan odnos čitanja plošne mape i kretanja kroz 3D prostor.

Anina slikovnica nije doživjela nizozemsko izdanje, već je dom našla u Zagrebu gdje je prema autoričnim ilustracijama tekst napisao Kašmir Huseinović koji je cijelu priču stavio u područje mašte. Glavni lik ove priče je dječak Petar koji bi po prvi put trebao sam putovati tramvajem do bake pa je u svojim mislima ispleo svoju petlju koja će ga odvesti do bake. Svoj plan je podijelio sa svojom mamom. Put, koji se ispočetka čini kratak i jednostavan, može se zakomplicirati neplanskim situacijama i na kraju od nečeg zabavnog prerasti u pravu avanturu. Anin je fokus bio na trenucima koji bi na tom putu privlačili dječakovu pozornost, zbivanjima u tramvaju, putnicima oko njega ili prizorima ulica i zgrada izvan tramvaja. Emocije dječaka Petra, radost i uzbuđenje s početka vožnje tramvajem, oduševljenje nekim motivima i trenutak kada se Petar uplaši, jer su mu se zgrade pokraj kojih je prolazio učinile nepoznatim te je izašao na krivoj stanici i shvatio da se možda izgubio, Ana je izvrsno prikazala ekspresijama dječakova lica.

U ovoj slikovnici Ana je bogato koristila kolaž i stvarala prave male kazališne scene s puno slojeva i likovno odlično razradila odnos interijera i eksterijera. Suprostavljala je detaljno razrađene motive izrađene kolažem u boji i jednostavne crteže olovkom. Nadamo se da će Ana Kadoić u budućnosti napraviti još puno, kako ona kaže, dobrih slikovnica koje postavljaju pitanja i otvaraju prostor za kreaciju i razmišljanje, i mogu se čitati na više razina jer baš takve slikovnice želi raditi.

***

b) Nagrada „Grigor Vitez” za ilustraciju za stariju dob djece

Stručno povjerenstvo je odlučilo da Nagradu „Grigor Vitez” za ilustraciju za stariju dob djece dodijeli Marseli Hajdinjak za ilustracije u slikovnici „Slavuj”, H.C. Andersena, Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb

Obrazloženje za Nagradu „Grigor Vitez” Marseli Hajdinjak za ilustracije u slikovnici „Slavuj”, H.C. Andresena (Golden marketing-Tehnička knjiga, Zagreb)

Afirmirana ilustratorica, dizajnerica i slikarica Marsela Hajdinjak, dobitnica brojnih priznanja i nagrada, pripada umjetničkim osobnostima od kojih se uvijek očekuje izvrsnost.

Takva očekivanja potvrđuju i ilustracije u ilustriranoj knjizi Hans Christian Andersena „Slavuj“, u izdanju Golden marketinga - Tehničke knjige. Nije slučajno da je ova knjiga sa svojim ilustracijama već ušla u stalni postav Andersenova muzeja u njegovu rodnom gradu Odenseu.

I ovom prilikom ilustracije Marsele Hajdinjak karakterizira jasan, detaljan, filigranski crtež, kao i žarke, raznolike boje i nijanse. Vrhunske kompozicije i cizelirana perfekcija vidljiva u svakom detalju govore o studioznom radu, gotovo sasvim neuobičajenom u današnjem ubrzanom vremenu, o dugotrajnom odgovornom radu zbog kojega svaka od ilustracija u knjizi može biti smatrana zasebno umjetničkom slikom kakvu bi čovjek rado objesio na zid. Istodobno ilustracije slijede i dopunjavaju atmosferu bajke, pa čak i mitske Kine u koju je bajka smještena, a iz koje potječe i temeljni motiv, čime ilustratorica postiže mjeru čarobne sinergije s Andersenovim tekstom čineći ovo izdanje višeznačnim, iznimno bogatim i sasvim posebnim.

Uz slikovnice „Vodenjak i kruška“, „Maca papučarica“ i „Djevojčica sa šibicama“ ovom slikovnicom autorica Marsela Hajdinjak dobiva treći put Nagradu „Grigor Vitez“ za ilustracije u knjigama za djecu i mlade.

POHVALE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ ZA 2016.:

- **Vandi Čižmek** za autentične ilustracije u „Sirup protiv mačjeg kašlja“, Semafora, Zagreb i „Kumarov san“, Hrvatsko društvo književnika za djecu i mlade, Zagreb.
- **Ivani Guljašević** za ilustracije u slikovnicama „Zaljubljeni žabac“ i „Bo-tuov bubanj“, Igubuka, Zagreb i u slikovnici „Alma dimnjačarka“, Mala zvona, Zagreb.
- **Tihomiru Horvatu** za suvremeno književno oživljavanje Sigetske bitke u romanu za mlade „Mali ratnik“, Društvo hrvatskih književnika, Zagreb.
- **Igoru Knižeku** za tekst u knjizi „Legenda o Hani i ratnicima Sedmog mora“, Sipar, Zagreb – za promicanje umjetničke bajke s elementima hrvatske tradicije i narodne baštine.
- **Željki Mezić** za ilustracije u slikovnicama „Što ću biti kad odrastem“, Mozaik knjiga, Zagreb, „Toplo švedsko more“, Semafora, Zagreb i „Zagrljaj“, Knjiga u centru, Zagreb.
- Posthumna pohvala **Nadi Mihelčić** za tekst u knjigama „Plavo staklo“ i „Pričice i pjesmice iz daleke Afrike“, Semafora, Zagreb – za promicanje humanosti, tolerancije i različitosti u književnosti za djecu i mladež.
- **Tomislavu Torjancu** za ilustracije u slikovnici „Ogledalce“ Grigora Viteza, Mozaik knjiga, Zagreb.

- **Ivanu Vitezu** za ilustracije u knjizi „S indijanskim plemenom Kroatana 1. i 2. dio“, Alfa d.d., Zagreb.
- **Piki Vončini** za ilustracije u knjizi „Mačke“, Mala zvona, Zagreb i „Četiri godišnja doba“, Mozaik knjiga, Zagreb.
- **Aljoši Vukoviću** za zbirku dijalektalnog haiku „... i nikad više (šibenski haiku za Zvonu i Iku)“, Naklada Panda, Zagreb – za promicanje vrijednosti haiku i dijalektalne poezije u književnosti za djecu i mladež.
- Pohvala **Hrvatskom društvu književnika za djecu i mlade** za velik doprinos i afirmaciju književnosti za djecu i mlade.

U Zagrebu, 21. ožujka 2017. godina

Stručno povjerenstvo za dodjelu Nagrade „Grigor Vitez“ za 2016.:

Ludwig Bauer, književnik, predsjednik Povjerenstva

doc. dr. sc. Marina Gabelica, dopredsjednica Povjerenstva

Andrea Petrlik Huseinović, ilustratorica

Sanja Polak, književnica

Snježana Krpes, prof. dipl. komparatist, tajnica Nagrade

Marina Žilić, mag. komparativne književnosti, koordinatorica Nagrade